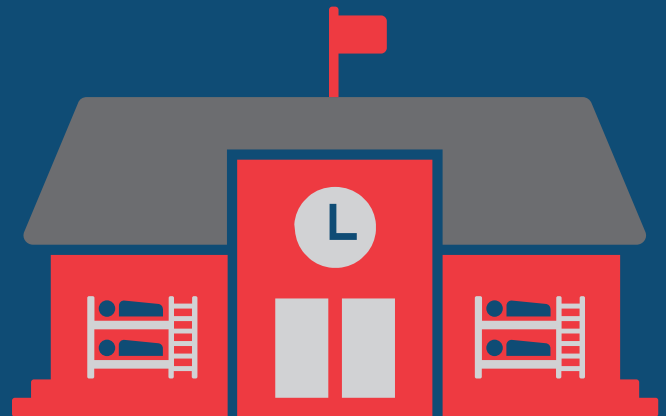

Vägledning vid tillfällig övernattnig

Vi samverkar i en gemensam räddningsnämnd: Tierp, Uppsala och Östhammars kommun.

Vägledning vid tillfällig övernattning

Diarienummer: RÄN-2024-00061

Beslutat av: Elisabeth Samuelsson, brandchef

Postadress: Uppsala kommun, Brandförsvaret, 753 75 Uppsala

E-post: brandforsvaret@ uppsala.se

www.uppsalabrandforsvar.se

Samverkan genom en gemensam räddningsnämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommun.

Dokumenthistorik

Version	Utförda förändringar	Godkänt datum	Godkänd av
1	Första utgåva	2024-04-12	ES

Innehåll

Syfte	4
Inledning.....	4
Regler.....	4
Utformning av byggnaden/lokalerna.....	6
Utrymning.....	6
Vägledande markering och belysning	6
Tidig upptäckt av brand	7
Övernattningslokalernas utformning	7
Mindre övernattningslokal (klassrum).....	7
Större övernattningslokal (idrottshallar/gymnastiksal)	7
Ansvar	8
Bilaga A	9
Checklista – kontroll av brandskydd	9
Bilaga B	10
Utformning av sovsalar.....	10

Syfte

Vägledningen beskriver den brandskyddsnivå som Uppsala brandförsvaret anser bör upprätthållas i samband med tillfällig övernattnings i byggnader/lokaler där övernattnings normalt inte förväntas förekomma. Detta utifrån vår roll som tillsynsansvarig myndighet enligt lagen om skydd mot olyckor, i lagen anges att ägare och nyttjanderättshavare ska ha ett skäligt brandskydd i förhållande till den verksamhet som bedrivs. Vanligt förekommande byggnadstyper är till exempel skolor, idrottshallar och andra samlingslokaler och klubbstugor.

Inledning

Som tillsynsmyndighet och sakkunniga inom området brandskydd får Uppsala brandförsvaret ofta frågor kring vilka brandskyddskrav som gäller vid övernattnings i byggnader/lokaler där övernattnings normalt inte förväntas förekomma.

Tillfälliga övernattnings sker oftast i samband med förenings- eller kursverksamhet, de ersätter då boende på hotell eller annan anläggning utformad för övernattnings. Detta är vanligt vid till exempel skolresor, idrottsevenemang och liknande.

Det är i sammanhanget viktigt att betona att ansvaret för brandskyddet helt ligger på den som äger och upplåter byggnaden samt de som använder byggnaden för övernattnings.

Arrangören ska anmäla den tillfälliga övernattnings till Uppsala brandförsvaret senast fem dagar innan övernattnings sker. Anmälan ska innehålla uppgift om arrangör, ansvarig för övernattnings, byggnad som kommer nyttjas för övernattnings, adress, vilka lokaler som ska nyttjas, tiden för nyttjandet, antal personer samt kontaktuppgifter till ansvariga på plats. Anmälan görs på <https://www.uppsalabrandforsvar.se/foretag/evenemang/tillfallig-overnattning--anmala/>

Regler

1. Arrangören ansvarar för att lokalerna följer brandförsvarets anvisningar under avsnittet "Utformning av byggnaden/lokalerna" och "Övernattningslokalernas utformning" i detta dokument, samt att nedan regler efterföljs. Dessutom ska denne tillse att samtliga närvarande får en orientering och information om tillgängliga utrymningsvägar, brandredskap, säkerställa tillgång till mobiltelefon för att kunna larma 112, utrymningslarmets funktion och signal med mera.
2. Bilaga A – Checklista – Kontroll av brandskydd ska vara ifylld och eventuella brister ska vara åtgärdade innan den tillfälliga övernattningen.
3. Ansvarig för övernattning, eller av denne delegerad ansvarig kontaktperson som namngivits i anmälan, ska ständigt finnas närvarande inom förläggningen/byggnaden och vara tillgänglig på det angivna telefonnumret när lokalerna används. Överstiger personantalet 100 personer krävs att lokalerna/byggnaden övervakas av minst två vakna brandvakter.
4. Förbud mot rökning och öppen eld ska råda i hela byggnaden.
5. Korridorer, trapphus eller andra utrymningsvägar får inte blockeras eller belamras med brännbart material.
6. Dörrar som står öppna med magnethållare ska ha en automatisk stängningsfunktion via rökdetektorer. Dörrar som är utrustade med dörrstängare får inte ställas upp.
7. Korridorer och trapphus, vilka fungerar som väg till utrymningsväg, ska vara försedda med belysning, denna ska vara tänd när det är mörkt utomhus.
8. Brandfarlig vara får inte hanteras eller förvaras i lokalerna. De rum där gasol eller annan brandfarlig vara förvaras eller förekommer får inte användas för övernattning.
9. Släckutrustning ska finnas tillgänglig och väl markerad på högst 25 meters avstånd från rummen där övernattning sker. Släckutrustning ska finnas på varje våningsplan.
10. Matlagning, kaffebrygging och liknande är förbjudet i hela byggnaden utom i därför avsedda lokaler som till exempel kök, matsal och pentry.
11. Uppställning av husvagn, container eller dylikt får inte ske närmare byggnaden än sex meter. Uppställning får inte heller utgöra hinder för utryckningsfordon.

Utformning av byggnaden/lokalerna

Utrymning

Det måste alltid finnas minst två, av varandra oberoende, vägar ut till det fria. Utrymningsvägarna ska vara lätt öppningsbara från insidan utan nyckel eller annat redskap. Maximalt tillåtet gångavstånd från plats längst in i rummet som används för övernattningslokal tills dess att utrymmande personer når säker plats, det vill säga trapphus eller dörr eller fönster direkt till det fria, är 30 meter.

Övernattningslokalen bör ligga i markplan. Om övernattningslokalen ligger på annat våningsplan ska det finnas tillgång till minst två av varandra oberoende trapphus (eller utvändiga trappor) avsedda för utrymning, det vill säga att det omedelbart utanför rummet för övernattningslokal finns korridor, gemensamhetsutrymme eller liknande med en utrymningsväg (trapphus) i varje ände.

Trapphusen ska vara utformade som egna brandceller med brandavskiljande dörrar mot korridorerna på respektive våningsplan. Mängden brännbart material i korridoren/gemensamhetsutrymmet ska begränsas och alla dörrar mot korridoren/utrymmet måste vara stängda. Detta för att minimera risken för att korridoren rökfylls av en brand från ett intilliggande utrymme innan de övernattande hunnit utrymma.

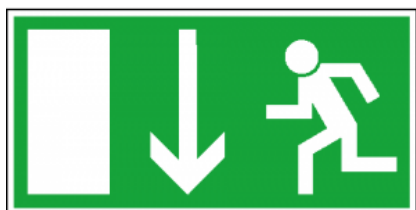
Vid övernattningslokal i rum belägna i markplan och där ett fåtal personer (maximalt 30) övernattar kan lätt öppningsbara fönster utgöra en av de två utrymningsvägarna om de är utformade enligt nedan:

- Höjden mellan golv och fönsterkarmens underdel får inte överstiga 1,2 meter.
- Den utvändiga höjden mellan fönsterkarm och marken får inte överstiga 2,0 meter.
- Fönstret vara minst 0,5 meter brett och 0,6 meter högt.
- Summan av fönstrets bredd och höjd ska vara minst 1,5 meter.
- Öppningshandtaget ska vara permanent monterat och fönstret ska vara öppningsbart utan nyckel eller verktyg. Fönstren ska vara sidohängda.

Vägledande markering och belysning

Utrymningsvägar och väg till utrymningsväg (till exempel korridor) ska vara försedd med genomlyst (eller belyst) vägledande markering med symboler enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2020:1), se figur 1 nedan för exempel. Skyltarna ska vara försedda med säkerställd strömförsörjning via centralt eller lokalt batteri och klara av att lysa i 60 minuter vid strömbortfall.

I en lokal, till exempel skolsal, där högst 25 personer sover kan avsteg från krav på vägledande markering inne i rummet göras om lokalen är lätt överblickbar.

Figur 1. Vägledande markering.

Tidig upptäckt av brand

Samtliga lokaler som används för tillfällig övernattning, lokaler som angränsar till övernattningslokalen och som tillhör samma brandcell, väg till utrymningsväg samt utrymningsvägar ska vara försedda med anordningar för tidig upptäckt och varning i händelse av brand.

I övernattningslokaler där det inte finns en utrymningsväg som leder direkt till det fria ska tidigt upptäckt och varning i händelse av brand ske genom ett automatiskt brandlarm. Detekteringen ska ske med rökdetektorer och aktiverat brandlarm ska utlösa ett utrymningslarm. Utrymningslarmet ska även kunna aktiveras manuellt. Tryckknappar för manuell aktivering av utrymningslarmet ska finnas lättillgängligt för förläggningsansvarig. Det automatiska brand- och utrymningslarmet ska följa regelverket SBF 110 och Boverkets byggregler, BBR kap. 5:2512.

När övernattning endast sker i rum i markplan som har tillgång till dörr eller fönster direkt till det fria från rummet räcker det med brandvarnare i varje övernattningsrum och i angränsande korridorer, dessa ska då vara utförda seriekopplade.

Övernattningslokalernas utformning

Antal personer som kan förläggas i en övernattningslokal beror på övernattningslokalens golvyta. Nedanstående riktvärden kan användas för att avgöra personantalet i övernattningslokalen, dock ska lokalens personkapacitet för normal drift inte överskridas vid övernattning.

- Liggunderlag och mindre madrasser – cirka 3m² golvyta per person,
- Sängar och större madrasser – cirka 4m² golvyta per person (inklusive 0,5 meter mellan varje säng).

Utrymningsplan ska finnas anslagen inom eller i nära anslutning till övernattningslokalerna.

Mindre övernattningslokal (klassrum)

Sovplatserna bör placeras på ett sådant sätt att det finns fria gångar inom hela övernattningslokalen som mynnar vid utrymningsväg. Sovplatser som ej anordnas vid en yttervägg bör delas upp med fria gångar med maximalt sex liggplatser mellan varje gång. Personlig utrustning bör inte placeras i gångarna. De fria gångarna ska vara minst en meter breda. (Se bilaga B)

Större övernattningslokal (idrottshallar/gymnastiksal)

Sovplatserna bör placeras på ett sådant sätt att det finns fria gångar inom hela övernattningslokalen som mynnar vid utrymningsväg. Sovplatser som ej anordnas vid en yttervägg bör delas upp med fria gångar med maximalt 20 liggplatser mellan varje gång. Personlig utrustning bör inte placeras i gångarna. De fria gångarna ska vara minst två meter breda. (Se bilaga B)

Ansvar

Den som **arrangerar** den tillfälliga övernattningen ansvarar helt och hållet för säkerheten. Medgivande från kommunens byggnadsnämnd eller Uppsala brandförsvaret innebär inte att arrangörens ansvar blir mindre.

Detta fråntar dock inte **fastighetsägarens/lokalupplåtarens** ansvar att se till att lokalen är lämplig för sitt ändamål.

Arrangören ansvarar bland annat för att:

- personalen har tillräcklig kunskap och utbildning
- personalen kan och vet hur de ska agera vid en brand/utrymningssituation
- larmmöjligheter finns till räddningstjänsten via telefon 112
- personalen känner till och kan hantera den brandsläckningsutrustning (handbrandsläckare, inomhusbrandposter etc.) som finns i lokalen
- personalen har kunskap om brandtekniska installationer (brandlarm, branddörrar, släckutrustning, nödutgångar, vägledande markering m m)
- de brandtekniska installationerna är fungerar och är kontrollerade innan övernattning sker
- de övernattande har fått information så att de kan och vet hur de ska agera vid en brand/utrymningssituation
- tillse att eventuella inbrottslarm och kameralarm är inaktiverade i området för övernattningen
- säkerställa att eventuella motorlås/överlås på utrymningsdörrar är upplåsta
- ordningsregler upprättas och efterlevs

Bilaga A

Checklista – kontroll av brandskydd

Ansvarig för övernattningen ska innan övernattningen kontrollera nedanstående punkter.

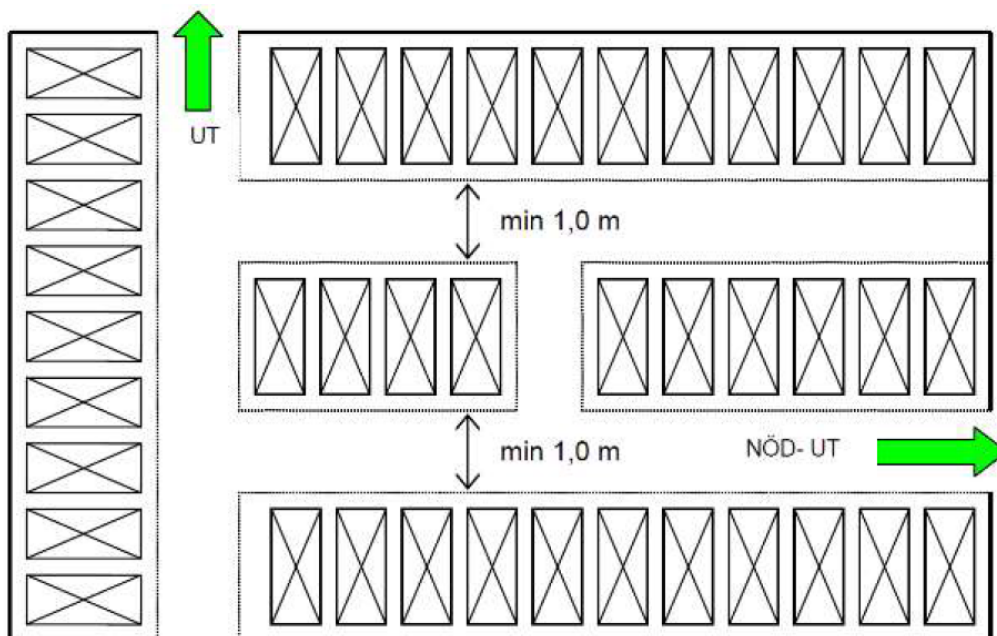
Checklistan ska efter genomförd kontroll finnas ifylld och tillgänglig hos ansvarig för övernattningen under hela perioden som övernattningen pågår.

		OK	Brist
1	Har personal/personerna som är ansvariga på plats tillräcklig kunskap och utbildning, vet de hur de ska agera vid en brand/utrymnings-situation, hur de larmar samt kan de hantera släckutrustningen.	☐	☐
2	Brand-och utrymningslarm (alternativt brandvarnare, där det är ok enligt ovan) fungerar. Fastighetsägare är kontaktad för att säkerställa funktion och att funktionstest är genomfört.	☐	☐
3	Utrymningsvägarna, hela vägen till det fria, är upplåsta och lätt öppningsbara utan nyckel eller annat redskap.	☐	☐
4	Utrymningsvägarna är ej blockerade.	☐	☐
5	Vägledande markering (gröna skyltar med vita symboler) finns ovanför dörr till utrymningsväg. Belysta eller genomlysande skyltar lyser. Vägledande markering är synlig i korridoren direkt utanför sovsalen.	☐	☐
6	Släckutrustning finns på avsedda platser och i tillräcklig omfattning. Den är plomberad och manometern är inom grönt område.	☐	☐
7	Brandavskiljande dörrar fungerar. Dörrar ska kontrolleras, för dörrar med monterad dörrstängare innebär godkänd funktion att dörrstängaren själv stänger dörren så att tryckesfallet går in i slutblecket och dörren blir tät mot karmen.	☐	☐
8	Lokaler som inte används för övernattningen är låsta.	☐	☐
9	Övernattande personer har fått information om: Utrymningsvägar, brand-och utrymningslarm, uppsamlingsplats, släckutrustning samt ordningsregler. Information ges fortlöpande till nytilkomna gäster.	☐	☐
10	Ordningsregler, utrymningsplan samt telefon för larmmöjlighet till 112 finns i varje övernattningsrum.	☐	☐
11	Antal övernattande överensstämmer med lokalens förutsättningar.	☐	☐
12	Dokumentation, där det framgår vilka lokaler som används och antalet personer som finns i respektive övernattningslokal, finns.	☐	☐
13	Övernattningslokaler är organiserade på ett lämpligt sätt med avseende på placering av sängplatser (se Bilaga B)	☐	☐

Bilaga B

Utformning av sovsalar

Exempel på placering av sovsplatser i en mindre övernattningslokal (klassrum).

Exempel på placering av sovsplatser i en större övernattningslokal (idrottshallar/gymnastiksalar)

